

sufix *-asc* —sigui romànic o lligur—, puix que li trobem en les romanalles ibero-aquitanes tants parònims en *-s* o *-x* finals; i d'altres on s'hi afegeix *-ko* o un altre sufix aborigen: *Belexeia*, *Belexsis*, al costat de *Ballex*, *Harbelex*; i també un *Belexconis* (Mitxelena, *Fon. Vca.*, 288), en el qual veiem un possible pare directe del *Balaschone* empordanès de 974. Abunda en les relíquies cel·tibèriques (on certament ha de formar part de l'element proto-hispànic que hi sobrevisqué a la celtització): adjectiu ètnic en *Contrebia Belaisca* (en contrast amb *Contrebia Carpica = Carpetanica*, formats com *Segontia Paramica* etc.; veg. Lejeune, *Celtiberica*, p. 68, 89, 44, 90, 96 i n. 171, 145; cf. Schmoll, *Voridg. Hisp.*, p. 63; Tovar (*Lex.*, p. 278); Mitxelena, *Fon. Hist. Vca.*, 227. Veg. un altre derivat d'aquesta arrel a l'article *Balassanç*.

Reapareix en el Bearn: mas. *Balassque* te. Castetis, a 5 k. d'Orthés (que ja consta com *Balasco* a. 1536 i 1614 (P. Raymond, *Di. To. BPyr.*).

Per al grup *-asco*-sufixoide, i per a tot plegat, es podria suggerir una explicació intra-basca —no a la lleugera, ni tampoc prou estudiada per donar-la en ferm. Que hi hagi relació de segon grau: *belatz* és 'esparver' en el vell clàssic suletí Oihenart, i «velaça: el açor» en el diccionari alabès antic de Landucci: d'aquí un derivat (amb *-ko*: el vivaç sufix ibero-basc) *Belazko 'caçador d'astoreria', 'falconer', que era un gran oficial de les corts nobiliàries.

1 Mirem amb gran escepticisme la identificació que proposa Rubió i Lois (índex a *Cat. Car.* II, doc. de 974) amb un NL *Brascó* del te. del Port de la Selva. Els sons no es corresponen, car en aquest context fonètic no té justificació un canvi de *-l-* en *-r-* (i menys *bel- > br-*); i tampoc un molí és de creure que sigui en una platja sinó vora un torrent, barranc o altre curs d'aigua. Més que improbable: identificació descartada com a paronímia imperfecta i casual: de dos llocs sens dubte ben separats. — 2 La forma *Blasco* apareixeria també en fonts de la Gàl·lia, segons Whatmough (*Dial. Anc. Gaul*, p. 82): falta verificar-ho.

BELATA, Font de ~

Entre Olocau i Marines (xxx, 103.20) deu ser metaplasme del moss. FONTE(M) PILATA(M), arabitzat *Fonte Belâta* amb la sonora fortis *t > d*: *Fon-de Belata*. Tal com SERRA PILATA 'pelada' ha donat la carena altíssima i nua de *Beleta* (*Veleta*) de la Sierra Nevada granadina, aquí potser també es tracta d'una font fora dels boscos; passat que es tracti d'una FONTE *PILATA 'proveïda de piles o piques' A Vilallonga de l'Assafor hi ha també una pda. *Vilata*, que deu tenir el mateix origen si bé aquí atreta a l'òrbita de *vila-*

Belcaire o *Belcaide*, en apèndix a *Barbiquera Belda* NP i NL val., V. *La Bleda* *Beleica*, *Beleixa*, *Belep*, V. *Belleu* *Beldesa*, *Beldis*, V. *Bèlgida* *Beleto*, V. *Berita*

Belhars, *rahal-* (*Rugat*), V. s. v. *Babalbelet*

BELGIDA

Vila ja antiga, 5 k. a l'ENE. d'Albaida. Deia Cavanilles que a la fi del S. XVIII tenia 192 veïns i en detallà la producció agrícola, sobretot molt de vi, oli i garrofa (II, 134).

PRON. POP. «Es pronuncia *bègida*: hom té consciència que no es diu cap *l*: hom contraposa val. *Bègida* a cast. *Bèlvida*» J. Giner March III, 1935, reiterat anys després. El 1963 jo mateix constato la pronúncia *bègida* a Aiolo de Malferit, i a Montaverner (xxxii 80.13, 100.7) i enlloc a tots els pobles de l'entorn no ho sento d'altra manera. Terme municipal reduït: 0,5 k. en un sentit 1,5 k. en l'altre (GGRV II, 949).

DOCUMENTACIÓ ANTIGA. Des de 1250: «In villa Albayda, in alcheris q. dicuntur *Baldya* et *Monteche*» (*Rept.*, ms. fº 10Rº = facs. Ribera 217.8, ed. Bof. 344.11); és una donació de 1250; en una altra de 1250: castells de Penacadell, Palma, Carbonera, *Rugat*, Borró, Vilella, *Beldixa*, Montes (MtzFdo., *Doc ValACA* I, n. 179); 1260: llocs de Carbonera, *Beldesa*, *Rugat*, Vilella, terme de Penacadell (ib. ib., 270).

1269: alcait de Pennacadell --- castells *Rugat*, Carbonera, *Beldida*, Montes (n. 868, reg. 16, fº 182); de nou a. 1270 (núm. 1480 id. ib., reg. 16, fº 196); 1273: «alcait de Penacadell --- llocs de *Rugat*, Carbonera, *Beldiya*, Montes» (id. ib., 1480); 1275: rèdits «de Carbonera, de Rogat et de *Bellida* et de *Montes*» i altres llocs del te. de Penacadell (id. ib., reg. 2, fº 269, núm. 1842); també igual en *El Arch.* II, 340 (GGRV, *Val.* II, 29); 1275-76, en llatí: «*Rugat*, Carbonera, *Beldesa*, Montes» (MtzFdo., ib., núm. 1920, reg. 19, fº 10); 1276, en català: «Penacadell, Carbonera, *Rugat*, *Beldesa*, Montes» (núm. 1922, reg. 23, fº 58).

Cf. el cognom *Beldis* registrat a Xàtiva (BDLC XXI, 307).

SSiv. (92-94) en dóna dades històriques però res sobre la forma de nom. En cita dates de 1275, 1574, 1611, 1632, 1721, 1735, 1777 i 1812. El 1574 quasi no hi havia més que moriscos, 60 cases (i 10 de cristians vells). Sarthou (i Mtz.Aloy), GGRV II, 26-29 i 949, en porta informació valuosa, que en part reproduceix les dades de SSiv., il·lustrant-les amb gravats arqueològics i cartogràfics, afegeix que havent quedat despoblat per l'expulsió de 1611, el seu senyor (Marquès) Vicent *Belvis* en donà carta de població datada del mateix any, que cita del ms. de l'Arxiu del Regne de València. El cens de 1609, segons Reglà, l'anomena *Belchida* i li troba 135 cases, totes dels moriscos; el cens de 1527 li troba «poca població», després augmenta a 44, 63, 112 cases de moriscos (anys 1563, 1572, 1602: Lapeyre 36).

Com a resum de les dades històriques del nom ens consta que en totes les mencions antigues apareix en una forma *Beldiya*, *-ixa*: amb alguna variant lleu i més rara *Beldida*/*Belhida* o *Beldesa*. Mai la forma oficial